

VALPROGRAM
LIBERALERNA
DALARNA

*Vi tar strid för liberala kärnfrågor.
Vi satsar på kunskap, ökar människors möjligheter,
stärker rättsstaten och säkrar jämställdheten.*

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

VÅR LIBERALA GRUND	2
HOTEN MOT DIG OCH DIN FRIHET	2
ALLT BÖRJAR MED EN BRA SKOLA	3
MER KUNSKAP, MER TID ATT LÄRA	3
LUGN OCH RO I ALLA KLASSRUM.....	4
SKICKLIGA LÄRARE.....	4
HÅLL IHOP SVERIGE	6
SATSA PÅ SVENSKA SPRÅKET	6
RIKTIGA JOBB FÖR ALLA	7
JÄMSTÄLLDHET OCH KAMPEN MOT HEDERSFÖRTRYCK.....	8
DALARNAS TRYGGHET	8
TILLVÄXT FÖR VÄLFÄRD	9
UTAN FÖRETAGEN STANNAR SVERIGE.....	9
INFRASTRUKTUR.....	10
RÄDDA ASSISTANSEN	10
SJUKVÅRD.....	12
KONTAKTUPPGIFTER	13

VÅR LIBERALA GRUND

Sveriges väg från fattigdom till välfärd började med folkskolan som gav alla barn chansen till utbildning och utveckling. Demokratin och den allmänna rösträtten lade grunden för ett fritt och öppet samhälle. Tack vare en fri ekonomi har människor kunnat använda sin skaparkraft för att bygga upp företag och bidra till arbete och välstånd. Genom vår öppenhet mot omvärlden har vi fått in nya idéer, tankar och människor som hjälp till att bygga Sverige starkt. I vårt skyddade hörn av världen har vi skapat en stabil demokrati med åsiktsfrihet, religionsfrihet, jämställdhet och ett starkt skydd för vars och ens frihet. Allt detta är liberala landvinningar att vara stolt över. Den liberala tanken om varje människas frihet, kraft och integritet är inte historia, utan levande värderingar att ta strid för. Det är samma idéer som kommer att bära in i framtiden och som gör det möjligt för människor att drömma och utvecklas. Det är samma idéer som får Dalarna och Sverige att växa starkt.

HOTEN MOT DIG OCH DIN FRIHET

Nu går det en våg av antiliberala idéer över världen. Missnöjespartier och auktoritära strömningar vinner anhängare. Fundamentala liberala värden som öppenhet, demokrati, frihandel och jämställdhet hotas från flera olika håll. Samtidigt ser vi också hur människors oro växer när staten inte levererar det allra viktigaste: ett välfungerande rättssystem. När rättsstaten inte fungerar, påverkas människors förtroende för samhället i grunden. De antiliberala tendenserna gror i en mylla av hopplöshet och utanförskap. Istället för framtidstro växer en misstro mot kunskap, politik och demokratiska strukturer. Frustrationen skapar en längtan efter snabba och enkla lösningar där missnöjet vinner mark. Missnöjespartierna till höger skyller alla problem på invandring och globalisering medan vänstern i stället vänder sig mot kapitalismen. Högre skatter och att minska vår valfrihet blir deras svar. Det är skadligt för både Sverige och världen.

Vi vill något annat.

Liberalismens utmaningar kräver en tydlig och skarp diskussion som visar var skiljelinjerna går. Debatten idag blir alltför ofta gapig och svart eller vit, fylld av medvetna missförstånd, svartmålning och rena fabriceringar. Vi har alla ett ansvar för att det politiska samtalet ska bli mer sansat och lösningsfokuserat, innehålla mindre osanningar och mer fakta och förnuft. Det handlar i längden om förtroendet för demokratin som styressätt. I en tid när liberala värden är mer hotade än på mycket länge, blir det tydligt vad som står på spel. Ju mer de extrema krafterna tar för sig, desto fler efterfrågar tydliga frihetliga värderingar, politiskt ansvarstagande och ett politiskt samtal om lösningar.

Nu möter vi för första gången väljarna under namnet Liberalerna. Det är ett namn som förpliktigar och som bär med sig ett löfte om en värderingsdriven politik och lösningsfokuserade samtal där vi tillsammans tar ansvar för Dalarna, Sverige och vår framtid. Vi tar strid för liberala kärnfrågor som att satsa på kunskap, öka människors möjligheter, stärka rättsstaten och säkra jämställdheten. Liberalerna kommer inte att ingå i en regering som ger Sverigedemokraterna inflytande över regeringens politik.

ALLT BÖRJAR MED EN BRA SKOLA

I klassrummet kan nya dörrar öppnas för barn som aldrig får veta hemma att man kan läsa tidningen eller öppna en bok. Skolan ska ha höga förväntningar och tydliga kunskapskrav på elever. Den bästa läraren ska finnas för alla elever. För det barn som drabbas av hederskultur måste skolan vara en oas av frihet. För alla som tror att de måste följa gamla spår ska skolan visa att man kan välja sin egen väg. I skolan ska varenda unge få veta att allt är möjligt. Problemen i den svenska skolan drabbar hårdast de barn som inte har stöd hemifrån. Det syns också i alla undersökningar att bakgrund och familj har stor betydelse för skolresultaten i Sverige jämfört med andra europeiska länder. För liberaler är kunskapsskolan sättet att ge alla barn en chans att hitta sin väg och uppnå sin dröm, även om starten i livet ser olika ut. Det var därför som liberaler en gång var med och genomdrev folkskola för alla barn, och det är därför vi brinner för att ständigt göra skolan bättre.

MER KUNSKAP, MER TID ATT LÄRA

Det tar tid att lära sig – och måste få göra det. Idag är det alldeles för många elever som inte når grundskolans kunskapsmål och de halkar efter tidigt i livet. I internationella jämförelser är det tydligt att svenska elever har lägre kunskaper i många viktiga ämnen. Svenska skolan ska upp i topp igen och varenda elev ska ha lärt sig det grundläggande när de går sin sista skoldag. Det krävs att grundskolan blir tio år och det ska också vara fler lektionstimmar.

Var sjätte elev slutar nian utan tillräckliga kunskaper för att gå vidare till gymnasiet. Dessa elever riskerar utslagning, arbetslöshet, bidragsberoende och kriminalitet i stället för att få en biljett vidare i livet. Statistiken visar tydligt på klyftorna i Sverige. På många grundskolor går nästan alla vidare till gymnasiet, på vissa grundskolor är det knappt hälften som klarar målen. Bränslet i liberal skolpolitik är att varenda skolelev, oavsett bakgrund och familj, ska ges kunskaperna som krävs för att kunna gå vidare i livet och hitta sin egen väg.

Ibland kan man behöva ännu mer tid i skolan för att hinna ikapp. Det ska bli lättare och inte så dramatiskt att gå om en årskurs när det behövs. Nyanlända elever som har kommit sent till Sverige kan behöva fler lektionstimmar, särskilt i svenska. Det kan även krävas längre terminer och kanske ytterligare några år i grundskolan.

När du väljer Liberalerna får Du:

- Mer lärarledd undervisning. Vi lämnar inte eleverna i sticket med projektarbeten och grupparbeten med eget faktasökande.
- Förlängd grundskola till tio år, genom att göra nuvarande förskoleklass till ett första skolår.
- Mer tid i skolan för alla. Timplanen utökas i viktiga ämnen, framför allt i matematik och idrott.
- Extra mycket tid för dem som behöver det mest. Vi gör det enklare att gå om ett år. Nyanlända elever ska få mer tid i skolan, ett extra läsår och sommarskola när det behövs för att komma ikapp.

LUGN OCH RO I ALLA KLASSRUM

Barnen i skolan ska ha rätt till en studiemiljö som gör att de kan tillgodogöra sig kunskap. För att alla elever ska nå kunskapsmålen behövs lugn och ro i klassrummet. Det är framför allt barn som inte kommer från studiemotiverande hem som förlorar på en skola som tappar i kunskap. Föräldrar med högre utbildning har större möjligheter att pusha sina barn och hjälpa dem med läxor. Men för barn vars föräldrar kanske inte ens kan svenska är kunskapsskolan avgörande. Lärarna ska få ägna sin tid åt det som de är utbildade till: att undervisa sina elever. Då behöver de både tydliga befogenheter, bra utbildning i ledarskap, mer administrativt stöd av till exempel lärarassistenter, och uppbackning av elevhälsoteam utanför klassrummet.

En majoritet av Sveriges lärare anser att arbetet i klassrummet varje dag störs av elevers användning av sms, chatt, spel eller sociala medier. Och många elever uppger att de störs både av sin egen och av andra elevers användning av mobiltelefoner på lektionstid. En brittisk studie visar att eleverna i skolor med mobilfria lektioner förbättrade kunskapsresultaten och det var de lågpresterande eleverna som förbättrade sina resultat allra mest. Därför vill vi ha mobilfria klassrum. Den stora skillnaden mellan Sveriges bästa och sämsta skolor gör att många barns chanser i praktiken avgörs av deras postnummer. Ett viktigt steg för att lyfta alla skolor, är att göra staten till huvudman igen istället för kommunerna. De socioekonomiska förutsättningarna måste också avspeglas bättre i resurserna – vi ska satsa mest där behoven är störst.

När du väljer Liberalerna får Du:

- Lärare som får vara lärare. Lärarassistenterna återinförs som administrativt stöd och elevhälsoteamen som kan jobba utanför klassrummet förstärks.
- Skolor som ges möjlighet att trygga sina elever och sin personal. Elever som begår allvarliga brott i skolan ska snabbare kunna stängas av och flyttas om det behövs för att trygga säkerheten.
- Mobilfria klassrum. Lärare och rektorer ska inte behöva argumentera om det, utan lektioner ska vara mobilfria för att skapa studiero.
- De skickligaste rektorerna och lärarna i skolor med stora utmaningar. Där vill vi införa särskilda karriärtjänster med högre löner.
- En skola där elever med olika bakgrund hamnar i samma klassrum. Alla föräldrar ges möjlighet att ta ställning till olika skolor och göra ett aktivt val. Alla skolor ska vara med och ta emot nyanlända och asylsökande.

SKICKLIGA LÄRARE

Under lång tid har det rått en kunskapssyn i den svenska skolan där läraren fått ta ett steg tillbaka och förvandlats till mentor istället för att leda lektionerna, där kunskap ses som något relativt och ifrågasättande blivit viktigare än faktakunskap. Det har varit förödande, framför allt för elever från hem utan studievana. Om alla barn ska ha samma chans i skolan, måste kunskapen få stå i centrum igen. Då är lärarna skolans viktigaste resurs. Läraryrket ska vara ett välavlönat och attraktivt yrke. Kraven för att bli lärare måste höjas och det ska löna sig att utbilda sig till lärare. De som är lämpade ska lockas till yrket. Lärare ska känna stolthet över sitt yrke och ha goda förutsättningar i sin vardag. Skickliga lärare ska ha hög lön och tydliga karriärvägar.

Vi värnar friskolorna och de ska vara kvar. Vi vill dock göra den kommunala skolan statlig igen av många skäl. Framför allt för att alla skolorna ska vara bra i hela landet. Staten ska både kunna styra och fördela resurser så att likvärdigheten ökar. Med staten

som huvudman för de offentliga skolorna och med högre lönenivåer kan läraryrket bli ett attraktivt yrke igen och vi kan också minska byråkratin till exempel runt rättning av nationella prov. Lärare ska få mer tid till planering, undervisning och efterarbete.

När du väljer Liberalerna får Du:

- Rejält höjda lärarlöner.
- Ett utbyggt system med s k förstelärare där det lönar sig att ta sig an de största utmaningarna.
- Höjd kvalitet på lärarutbildningen och en kraftig satsning på kompetensutveckling.
- Central rättning av nationella prov.
- En statlig skola igen.

HÅLL IHOP SVERIGE

Liberalerna gillar fri rörlighet och öppenhet men samtidigt väjer vi inte för de problem som en misslyckad integrationspolitik fört med sig: arbetslöshet, bristande språkkunskaper, hedersförtryck och otrygghet i utanförskapsområden.

Liberalerna står för humanism och realism. Vi vill ha en humanistisk flyktingpolitik där alla EU-länder hjälps åt och där Sverige är med och tar sin del av ansvaret. Vi vill också kunna välkomna nya svenskar in i samhället på ett bra sätt. När flyktinginvandringen blev rekordstor på kort tid, blev det tydligt att Sverige inte kan ha väsentligt annorlunda asylregler än andra EU-länder och att det behöver vara ordning vid gränserna för att integrationen och välfärdssamhället ska fungera.

En människas bakgrund ska inte få avgöra hennes framtid. Den övertygelsen ligger bakom liberalers engagemang för bättre integration. Både den som flyttat till Sverige från ett annat land och den som har vuxit upp här ska kunna bestämma över sitt liv och drömma sina egna drömmar. Idag ser vi ett fruktansvärt slöseri med människors kraft när personer som vill försörja sig själva och vara med och bidra, aldrig får en chans att komma in i det svenska samhället på riktigt. Liberal integrationspolitik bygger på att varenda människa behövs.

Det är en ödesfråga att vi lyckas få bort klyftorna mellan dem som är födda i Sverige och dem som är födda i något annat land. Det handlar om att hålla ihop vårt land och att ge alla människor framtidstro och frihet. Invandringen har gjort Sverige bättre, smartare och rikare genom århundraden och vi vill att det ska fortsätta vara så. Då måste invandring bli mer än att resa över gränsen. Det krävs också att nya svenskar släpps in i samhället på riktigt, lär sig språket, jobbar och blir en del av ett Sverige som växer och utvecklas. Det behövs en liberal integrationspolitik som både ger människor fler möjligheter och samtidigt ställer tydliga krav.

SATSA PÅ SVENSKA SPRÅKET

Språket är en biljett in i det svenska samhället, till frihet och självbestämmande. Den som kan svenska kan klara sig själv, få ett jobb eller gå till läkaren på egen hand. Det gäller inte minst kvinnor som måste få stå på egna ben både i förhållande till samhället men också sin partner. Språket behövs också för att kunna tala med läraren om hur det går för barnen i skolan.

Svenska språket ska gå som en röd tråd från de första dagarna på ett asylboende fram till ett eventuellt svenskt medborgarskap. Man lär sig svenska i skolbänken men också på jobbet och genom att vara delaktig i samhället. Det måste bli enklare att plugga svenska samtidigt som man har ett jobb, praktik eller är föräldraledig.

Skolan ska ge alla barn lika möjligheter. Ambitionerna ska vara höga, oavsett om barnen är födda i Sverige eller nyss kom hit. Ordningsproblem och dålig studiemiljö drabbar nyanlända elever särskilt hårt eftersom de ofta är i behov av mer stöd och arbetsro.

Många nyanlända elever, framförallt de som kommer i mellanstadie- och högstadieåldern, behöver mer tid i skolan för att klara skolans kunskapsmål. Förskolan spelar en viktig roll för barns språkutveckling varför vi föreslår obligatorisk språkförskola. Det behövs särskilda insatser för skolor i utsatta områden där många nyanlända elever bor och där skolresultaten ofta är låga.

När du väljer Liberalerna får Du:

- Tydligare krav på både deltagande och resultat i sfi-undervisning. Ersättningar ska sänkas vid frånvaro.
- Tydligare koppling mellan sfi och jobb. Fler måste få lära sig svenska på jobbet och fler ska kunna plugga sfi på kvällar och helger för att kunna kombinera med jobb.
- Svenska-kurser för föräldralediga. Kommuner ska åläggas att anordna kurserna, t ex inom ramen för Öppna förskolan.
- Införande av sfi-peng. Det ökar valfriheten och bidrar till fler sfi -aktörer.
- Obligatorisk språkförskola för nyanlända barn/barn till nyanlända från tre års ålder.
- Språk- och samhällstest för medborgarskap. Medborgarskapet är slutet på integrationsprocessen och inte ett steg på vägen. Vi ser språkets kraft och betydelse för varje människas frihet och möjligheter i vårt land.
- Mer tid i skolan för nyanlända elever. Nyanlända elever ska få extra undervisning i svenska. Använd loven till undervisning och förläng skolplikten. Ökade möjligheter för rektor att anpassa timplanen.
- Stopp för nya religiösa friskolor eftersom de bidrar till att parallella samhällen växer fram och motverkar integration.
- Särskilda karriärtjänster på skolor i utsatta områden. Resurser till skolan ska fördelas utifrån socioekonomiska utmaningar.

RIKTIGA JOBB FÖR ALLA

Att jobba, försörja sig själv och vara med och bidra till samhället är grunden för att kunna bestämma över sitt liv och vara delaktig i samhället. Den som flyttar hit ska få hjälp att snabbt lära sig språket och komplettera sin utbildning och sina yrkeskunskaper för att kunna börja jobba i Sverige. För den som har väldigt låg utbildning eller ingen utbildning alls är det extra svårt att få jobb. Men ingen ska hänvisas till bidrag, utanförskap eller till kortsiktiga nödlösningar som inte kan ses som riktiga jobb. Ett riktigt jobb och en lön att leva på är alltid bättre. Även enkla jobb är viktiga jobb.

När du väljer Liberalerna får Du:

- Inträdesjobb för unga och nyanlända. Med lite lägre lön på första jobbet och enklare regler kan arbetsgivare ha råd att anställa och fler får en egen lön att leva på.
- Fler lågutbildade och nyanlända som hittar ett första jobb i servicesektorn. Vi vill behålla och utvidga RUT-avdraget.
- Ett system där det lönar sig att gå från bidrag till jobb. Motprestation ska krävas för att få ekonomiskt stöd från samhället.

JÄMSTÄLLDHET OCH KAMPEN MOT HEDERSFÖRTRYCK

I mer än hundra år har liberaler kämpat framgångsrikt för kvinnors frigörelse och Sverige är idag ett av världens mest jämställda länder. Samma fri- och rättigheter ska självklart gälla alla kvinnor, oavsett om man är född i Sverige eller har flyttat hit. Kvinnor och män ska mötas av samma förväntningar på att jobba, försörja sig, lära sig svenska och stå på egna ben. När en kvinna får jobb och en egen lön ökar hennes självständighet i förhållande till både sin partner och till samhället. Samtidigt integreras en hel familj. Varenda flicka och pojke, kvinna och man som lever i Sverige har en självklar rätt att bestämma över sitt eget liv. Liberaler viker inte undan för vare sig självutnämnda moralväktare eller kulturrelativism, dvs kultur eller religion får aldrig användas som ursäkt för att begränsa andra människors frihet.

När du väljer Liberalerna får Du:

- Strängare straff, tydligare lagstiftning och ökad kunskap för att bekämpa hedersförtryck. Organisationer som arbetar med hedersfrågor måste få ökat stöd men inget stöd ska gå till organisationer som motverkar jämställdhet och integration.
- Obligatorisk samhällsinformation och språk från dag ett samt ett språk- och samhällstest för medborgarskap. Alla som bor här ska informeras om viktiga frågor för vårt liberala, jämställda, demokratiska och sekulära samhälle.
- Fler utrikes födda kvinnor som lär sig svenska, som kommer i jobb och som blir mer delaktiga i samhället som självständiga individer.

DALARNAS TRYGGHET

Vi har idag stora utmaningar i många utsatta områden. Kriminella gäng breder ut sig, våld och knarkhandel sker öppet. Den upplevda otryggheten ökar bland människor i vårt samhälle. Vi har fått uppleva bilbränder och stenkastning mot polis och brandkår. Polisen har inte tillräckliga resurser för att möta dessa utmaningar. Många upplever att samhället övergivit dem.

Det är viktigt med förebyggande arbete, med skola och jobb för att barn ska få en bra start i livet. Men det räcker inte. När det går snett måste samhället agera kraftfullt. Att kasta sten mot polisen kan aldrig ursäktas med att man är arbetslös. Poliserna måste bli fler, de ska vara synliga och närvarande i samhället och de ska kunna utföra ett förebyggande arbete. Konsekvenserna ska bli tydliga för unga som begår brott och framför allt: fler måste få hopp om framtiden genom jobb, lyckade skolresultat och en bättre boendemiljö.

När du väljer Liberalerna får Du:

- Stora satsningar på fler poliser och fler trygghetsvakter de närmaste åren.
- Mycket tidigare sociala insatser för att fånga upp ungdomar på väg in i kriminalitet.
- Stärkt arbete mot våldsbejakande extremism i alla kommuner.
- Ökad samhällsnärvaro i utsatta områden, med till exempel fler kommunala förvaltningar och statliga myndigheter.
- Minskad trångboddhet. Mer blandade boendeformer, hyresrätter, bostadsrätter och ägarlägenheter behövs.

TILLVÄXT FÖR VÄLFÄRD

Jobben, kunskapsskolan och resten av vår välfärd hänger på att vi har fart i ekonomin. Framgångsrika företag skapar arbetstillfällen, forskning, nya idéer och inte minst skatteintäkter till vår gemensamma välfärd. Därför måste det löna sig att utbilda sig, jobba hårt och driva företag. En stark marknadsekonomi är en garanti för att Sverige ska fortsätta utvecklas, både som konkurrenskraftig industri- och kunskapsnation och som välfärdssamhälle där medborgarna får valuta för skattepengarna.

När valfriheten i välfärden ifrågasätts påverkas vardagen för hundratusentals elever, föräldrar, sjuka, äldre och assistansanvändare som idag själva har valt att bestämma vem som ska lära ut multiplikationstabellen, vaccinera bebisen eller hjälpa till på toaletten. Dessutom drabbas alla anställda och de många driftiga företagare – varav många är kvinnor – som nu riskerar att se sina livsverk ödeläggas.

En värdig omsorg är en grundläggande fråga om medmännisklighet samt vilka möjligheter vi vill ge andra att leva ett drägligt liv trots ålderdom, sjukdom eller funktionsnedsättning. Den personliga assistansen måste uppmonteras igen. På ålderns höst eller i sjukdom måste människor kunna känna trygghet i sin livssituation.

UTAN FÖRETAGEN STANNAR SVERIGE

Vi har stora samhällsutmaningar i Dalarna och Sverige idag med fallande skolresultat, en integration av nyanlända som tar orimligt lång tid, växande vårdköer och att otryggheten upplevs öka i samhället. Därför är det nödvändigt att fler väljer att bli företagare samt att fler företagare skapar jobb, vilket ger ökade skatteintäkter. Dessa förutsättningar är ett måste för att stärka Sverige samt få en bra välfärd, öka konkurrenskraften och tillväxten.

Det är mycket vi behöver förändra i Sverige för att öka företagandet. Grundläggande är att vi nu återigen måste ta upp kampen för företagandet i Sverige. Vi måste försvara företagsamheten då attityderna gentemot företagare försämras och det sprids rena felaktigheter om företagares vardag och förutsättningar att driva företag. Vi vill att det ska vara lönsamt att vara företagare och att ta risker. Vi vill att drivkraften hos företagarna belönas i stället för att de som vill ta chansen att förverkliga sina drömmar och idéer missunnas. Myndigheterna ska stödja företagares vilja att göra rätt.

När du väljer Liberalerna får Du:

- Förbättrade villkor för företagare samt enklare, tydligare och färre regler.
- Bättre kvalitetskontroll, inspektioner och upphandlingsrutiner i den svenska välfärden, men företag måste få gå med vinst om valfriheten ska finnas kvar.
- Införande av avdragsmöjligheter för den som investerar i nya företag, forskning och utveckling.
- Sänkt bolagsskatt och slopade arbetsgivaravgifter när unga och nyanlända anställs.
- Förbättrade och mer rättvisa arbetsrättsregler (LAS) där kompetens ska väga tyngre.
- Förenklade schablonregler för fåmansbolag (3:12-reglerna).
- Slopade sjuklöneansvar för småföretagen, i första hand den andra sjuklöneveckan för övriga företag.

INFRASTRUKTUR

Människor ska ha möjligheten att bo och verka i hela regionen. Dalarna är ett av landets viktigaste export- och besöks-län. Fortsatt tillväxt och överlevnad för länet ställer höga krav på en modern och hållbar infrastruktur där näringslivets stora transportbehov tillgodoses och människor kan arbetspendla. Infrastrukturinvesteringar på både väg, järnväg och flyg är avgörande för hela länets utveckling. Vi vill skapa en sammanhållande trafikslagsövergripande infrastrukturpolitik i Dalarna och Sverige.

Sverige ska vara en föregångare vad gäller IT-infrastruktur och behöver bra mobila och digitala kommunikationer med god geografisk täckning. Bredband och digital uppkoppling är en grundläggande infrastruktur i dagens moderna samhälle men många som bor i lands- och glesbygd har fortfarande inte något av detta. Staten ska inte ansvara för bredbandsutbyggnaden men bör underlätta den. Bolagen bör kunna verka över kommungränserna.

När du väljer Liberalerna får Du:

- Upprustning och utbyggnad av det befintliga väg- och järnvägsnätet i Dalarna.
- En utveckling av järnvägens kapacitet.
- En ökad kapacitet och punktlighet på Dalabanan och Bergslagsbanan.
- En nedläggning av planerna för byggnation av höghastighetsbanor mellan storstäderna på grund av de skenande kostnaderna och för att finansieringen inte är fastställd.
- Snabbare utbyggnad och tillgång till bredband i hemmet för alla, i dagsläget måste glesbygden prioriteras

RÄDDA ASSISTANSEN

Rätten till personlig assistans ger människor med omfattande funktionshinder möjlighet att leva ett liv som andra. Det är en av de största fri- och rättighetsreformerna i svensk historia. De senaste årens neddragningar är inte mänskliga. Assistansanvändare och deras anhöriga måste få friheten tillbaka. Det är inte heller mänskligt att svårt sjuka och rädda människor fastnar i vårdköer, eller att äldre isoleras i sina bostäder med hemtjänst om de hellre vill flytta till äldreboende eller servicehus.

Den som har omfattande funktionshinder ska kunna leva ett liv som alla andra. Det är utgångspunkten för rätten till personlig assistans. De senaste årens neddragningar har ryckt undan friheten från alldeles för många och ännu fler hotas av indragen assistans. Nu måste lagen (LSS – Lagen om Stöd och Service) återupprättas så att assistansanvändare och deras anhöriga får friheten tillbaka.

När du väljer Liberalerna får Du:

- Åtgärder vilka medför att personer med omfattande funktionsnedsättningar ska kunna leva ett liv som alla andra. Människor har olika behov och insatserna kan därför inte standardiseras.
- En utredning hur rätten till stöd enligt LSS kan avgöras utifrån behov, inte diagnos. Till exempel ska personer med grav synnedsättning kunna omfattas.
- Valfrihet och självbestämmande som ska vara en självklarhet för alla insatser enligt LSS.
- Mer jämlika insatser kommuner emellan så att även personer med funktionsnedsättning utan problem kan flytta från en kommun till en annan.
- De schablonmässiga tvåårsomprovningarna i den statliga assistansersättningen avskaffade.
- Dagens uppdelning i grundläggande och andra personliga behov avskaffade. Ett beslut om personlig assistans ska grundas på en samlad behovsbedömning.
- Den övre åldersgränsen för att kunna få assistans (65 år) avskaffad.
- Tillräckligt höga ersättningsnivåer i assistansersättningen.
- Assistansföretag som erbjuder sina anställda kollektivavtal eller kollektivavtalsliknande villkor.
- Ett system där ansvaret för insatsen personlig assistans helt övertas av staten och Försäkringskassan.
- Bekämpning av allt fusk med assistansmedel. Tillsynen behöver skärpas, och myndigheter behöver få större möjligheter att samverka för att upptäcka och stoppa oseriösa företag.
- En översyn hur det offentliga kan ge rättslig rådgivning och stöd till personer som söker insatser enligt LSS.

SJUKVÅRD

Ekonomi betyder hushållning och även Landstinget Dalarna behöver hushålla. Vi står inför en kostsam period med många äldre som kommer att kräva vård. Underskott i ekonomin betyder lån som ska betalas tillbaka. Det är samma sak som att ta sjukvård från framtidens sjuka. Därför är en stark ekonomi grunden för verksamheten.

Att satsa på personalen är en av de viktigaste valfrågorna. Trivs personalen stannar de kvar och behovet av tillfällig stafettpersonal minskar. Systematisk uppföljning när personal slutar ska införas och bilda underlag för personalplanering. Vi ska lyssna på personalen vad de behöver för att klara sitt uppdrag.

Alla ska kunna söka chefstjänster/tjänster inom Landstinget Dalarna. Därför ska alla tjänster annonseras ut både internt och externt. Rekryteringen ska vara kompetensbaserad och anställningsprocessen ska präglas av öppenhet.

Vårdpersonal ska jobba med vård och inte administration. Vårdpersonal ska inte behöva bytas jobb från vård till en administrativ tjänst för att få upp lönen, ska snarare vara tvärtom.

Controllers ska finnas på lämplig nivå i organisationen för att se till att internkontrollen är god. Prognoser ska inte framställas som de vore budget. Budgetjusteringar ska inte utföras efter att landstingsfullmäktige fastställt budgeten i november.

Politiska och professionella prioriteringar inom Landstinget. Större investeringar och metodförändringar som innebär nya kostnader måste övervägas noga i en nämnd med en mix av beslutsfattare.

I det fall Mora BB inte öppnas ska akutavdelningen i Mora ha barnmorskor i bakjour så att mammor ska känna sig trygga när de ska föda och har långa resor.

Det ska informeras om möjligheten att ta PSA-prov på vårdcentralerna och på sikt införa allmän screening för män mellan 50–70 år samt de som ingår i riskgrupper.

Förebygg ohälsa där så är effektivt. Här måste forskningen peka ut vad som fungerar. T.ex. har motion på recept bara visat sig bli en extra byråkratisk belastning för vården.

Rätt till insulinpump för diabetes typ1-patienter och kontinuerlig mätningsutrustning.

Öka användandet av ny teknik som effektiviserar sjukvården.

Arbeta med att minska köerna till Barn- och Ungdomspsykiatri (BUP). Unga med psykisk ohälsa ska få vård inom 30 dagar.

KONTAKTUPPGIFTER

Monica Lundin, Liberalernas toppkandidat riksdagen

Tfn: 070-916 68 79

Mail: monica.lundin@liberalerna.se

Hemsida: www.monicalundin.se

**Bo Brännström, Liberalernas toppkandidat landstinget
och länsförbundsordförande**

Tfn: 070-605 96 92

Mail: bo.brannstrom@bahnhof.se

Mer info om vår kommunpolitik: www.liberalerna.se/dalarna

Vill du bli medlem? Kontakta någon av oss eller gå till www.liberalerna.se/bli-medlem/

Liberalerna Dalarna · Åsgatan 59, 791 70 FALUN
www.dalarna.liberalerna.se · dalarna@liberalerna.se